CZU: 327.57:659.44:327(478) https://doi.org/10.59295/pas2025v2.25

COMUNICAREA STRATEGICA - MECANISM DE REALIZARE A POLITICII EXTERNE

Iaroslav CEBANU[40]

Svetlana CEBOTARI[41]

Abstract. ***Strategic communication is increasingly becoming a fundamental instrument in the implementation of states' foreign policy, particularly within the complex context of contemporary international relations. It is approached not merely as a means of conveying official messages, but as a planned, coherent process aimed at influencing external perceptions and strengthening the state's international image. The multiple dimensions of strategic communication are examined- public diplomacy, media relations, the use of digital platforms, and crisis management-as well as their impact on international cooperation and geopolitical stability. The study highlights the growing importance of strategic communication in conflict management, the promotion of democratic values, and the development of sustainable partnerships, with a special focus on the case of the Republic of Moldova and its current challenges in relation to its eastern neighborhood and Euro-Atlantic partners.***

Keywords: *strategic communication, foreign policy, national interest, Republic of Moldova.*

Introducere

În contextul actual al relațiilor internaționale, caracterizat de interdependență, competiție informațională și volatilitate geopolitică, comunicarea strategică a devenit un instrument esențial în realizarea obiectivelor de politică externă ale unui stat. Dincolo de diplomația tradițională, comunicarea strategică integrează mijloacele moderne de influențare – de la diplomația publică și relațiile media până la instrumente de soft power și campanii de informare – contribuind la conturarea imaginii internaționale a unui stat, la promovarea intereselor sale și la consolidarea alianțelor. Rolul comunicării strategice nu mai este unul pur complementar, ci fundamental în gestionarea percepțiilor, modelarea narativelor internaționale și prevenirea conflictelor prin transparență și dialog. Astfel, în epoca globalizării digitale, abilitatea unui stat de a comunica eficient, coerent și convingător în exterior devine un vector de putere și influență.

În contextul fluctuant al politicii mondiale și al sistemului internațional actual, în care principalele decizii și evoluții sunt rezultatul acțiunilor statelor în sfera politicii externe, comunicarea strategică capătă o importanță tot mai accentuată. Aceasta se afirmă ca un instrument esențial de implementare a politicii externe și de promovare a intereselor naționale prin mijloace non-militare și printr-o abordare comunicativă de lungă dura-

[40] doctorand, Școala Doctorală Științe Sociale, Universitatea de Stat din Moldova. Republica Moldova, E-mail: cebanuiaroslav@gmail.com

[41] doctor habilitat, profesor, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova,E-mail: svetlana.cebotari11@gmail.com

tă. Astfel, comunicarea strategică devine un mecanism indispensabil pentru statele care urmăresc să-şi realizeze în mod eficient obiectivele de politică externă şi să construiască parteneriate durabile pe plan internaţional.

Corelaţia „ politică externă-interes naţional-comunicare strategică”

Pentru o mai bună comprehensiune a relaţiei „ politică externă-interes naţional-comunicare strategică”, apare necesitatea de a reliefa aspectele conceptual-teoretice ale acestor fenomene. În definirea conceptului de politică externă, este important să subliniem că, până în prezent, literatura de specialitate oferă o varietate largă de definiţii, elaborate de autori din diverse domenii ştiinţifice, care reflectă atât esenţa fenomenului politicii externe, cât şi trăsăturile şi caracteristicile sale fundamentale. Astfel, o definiţie general acceptată este cea propusă de *Encyclopedia Britannica*, conform căreia politica externă reprezintă ansamblul obiectivelor generale ce ghidează activitatea şi relaţiile unui stat în cadrul interacţiunii sale cu alte state. Procesul de elaborare a politicii externe este determinat nu numai de factori interni, ci şi de comportamentul şi politica altor actori statali, precum şi de strategiile vizând implementarea unor concepte geopolitice specifice (Encyclopaedia Britannica).

În literatura de specialitate există numeroase definiţii cu referire la conceptul de politică externă. Astfel, pentru Morin, J. şi Paquin, J. politica externă reprezintă „un set de acţiuni sau reguli care guvernează comportamentul unei puteri politice independente în mediul internaţional”. Această perspectivă evidenţiază caracterul normativ şi operaţional al politicii externe în relaţiile dintre state, subliniind autonomia actorului politic şi interacţiunea sa în sistemul internaţional (Morin , Paquin, 2018: 5). Politica externă reprezintă un fenomen complex şi multilateral, motiv pentru care, în vederea unei analize riguroase, este esenţial să interpretăm politica în ansamblul său, considerând-o drept cadrul mai larg din care face parte politica externă. Definiţia clasică propusă de sociologul Maximilian Weber oferă o perspectivă relevantă în acest sens: „Termenul politică, care include atât politica externă, cât şi cea internă, desemnează aspiraţia de a participa la putere sau de a influenţa distribuţia puterii, fie între state, fie în interiorul statului, între grupurile sociale pe care acesta le cuprinde” (Вебер, 1990:646). Această definiţie este relevantă întrucât procesul de formare şi elaborare a politicii externe se desfăşoară în cadrul autorităţilor naţionale – reprezentative, legislative şi executive – sub supravegherea instituţiilor juridice care reglementează exercitarea puterii. În epoca contemporană, dreptul de a implementa politica externă aparţine entităţilor legitime, respectiv unităţilor politice şi actorilor implicaţi în relaţiile interstatale şi internaţionale. Astfel, „procesele politice mondiale se desfăşoară ca rezultat al interacţiunii participanţilor la relaţiile internaţionale, iar rolul principal îl joacă statele” (Morin, Paquin, 2018: 137). Având în vedere faptul că politica de stat reprezintă direcţia prin care un stat îşi orientează acţiunile faţă de alte state, definirea clară şi precisă a strategiei devine esenţială pentru protejarea şi promovarea intereselor naţionale, iar cursul politicii externe – adică strategia prin care se desfăşoară această politică – trebuie să fie bine definit şi articulat. În acest sens, Hrustaliov M. subliniază că „Cursul de politică externă are un caracter planificat, deoarece reprezintă o proiecţie a programului de politică externă. În caz contrar, aceasta poate fi considerată inadecvată, iar cursul extern – eronat” (Хрусталев, 2018:137). În

analiza conceptului de politică externă, este relevantă aprecierea lui Hrustaliov, conform căreia politica externă nu se manifestă sporadic, ci decurge întotdeauna din programe și strategii bine calculate și formulate. Această trăsătură obiectivă constituie un element definitoriu al politicii externe, diferențiind-o clar ca un fenomen care nu urmărește doar scopuri imediate în cadrul relațiilor interstatale, ci are și sarcini strategice prealabil stabilite. Implementarea acestor obiective strategice se realizează prin intermediul comunicării strategice, care reprezintă o componentă esențială a discursului de putere și a narațiunii strategice (Miskimmon, O'Loughlin, 2018).

Astfel, pentru implementarea politicii externe și a narațiunilor aferente prin intermediul comunicării strategice, sunt esențiale atât aspectele procedurale - inclusiv modalitățile de realizare și procedurile de formalizare, cât și regulile care guvernează desfășurarea politicii externe, cum ar fi dreptul cutumiar și alte surse ale dreptului internațional. Politica externă stabilește interesele externe ale statului și formulează strategiile necesare pentru realizarea acestora, utilizând o varietate de mecanisme, metode și proceduri. În același timp, politica externă conturează natura activității externe a statului, specificând interesele acestuia în plan internațional, gradul de implicare și structura instituțiilor responsabile de susținerea acestui proces, precum și modelele, formele și regulile care guvernează comportamentul său pe scena internațională (Cornea, 2008: 245). Partea normativă reprezintă un element definitoriu în conceptualizarea politicii externe, aceasta referindu-se la „acțiunile sau regulile care reglementează acțiunile" (Morin, Paquin, 2018: 26) prin intermediul normelor de comportament și a principiilor care guvernează activitatea statelor, ministerelor afacerilor externe, precum și a misiunilor diplomatice și consulare în cadrul politicii externe. Aspectul juridic este, de asemenea, fundamental în definirea politicii externe, întrucât entitățile legitime sunt investite cu dreptul de a o desfășura, în majoritatea cazurilor, în conformitate cu normele dreptului internațional. În contextul afirmării dreptului internațional și a principiilor sale fundamentale, precum și a valorilor democratice ce includ drepturile și libertățile fundamentale ale omului, politica externă a statelor trebuie să integreze aceste principii în procesul de elaborare și promovare a intereselor naționale, atât pe plan extern, cât și intern. În acest sens, statele sunt obligate să-și exercite politica externă în conformitate cu principiile dreptului internațional public (Cebotari, Căldare, 2018: 29).Totodată, trebuie menționat faptul că, în contextul actual, agresiunea militară a Federației Ruse împotriva Ucrainei, ocuparea și anexarea unor teritorii ale unui stat suveran, precum și propunerile președintelui SUA privind „cedarea de către Ucraina a teritoriilor ocupate de Rusia în mod ilegal, contrar Cartei Organizației Națiunilor Unite și normelor internaționale" (Bramsen, Svensson, Wallensteen, 2023 : 25), precum și conflictele militare din Fâșia Gaza, care încalcă principiile dreptului internațional reprezintă exemple concrete de încălcare a acestor norme. Principiile și normele dreptului internațional constituie temelia acordului între state pentru desfășurarea politicii externe prin mijloace pașnice, asigurând astfel securitatea internațională și o politică externă bazată pe dialog și cooperare; totuși, în prezent, acest sistem este serios amenințat de acțiunile unora dintre state.

Pornind de la aceste raționamente, comunicarea strategică, ca mecanism esențial în desfășurarea politicii externe, se constituie ca o alternativă viabilă la măsurile militare, punând accent pe dialog și includând atât acțiunile concrete ale statului, cât și cadrul

strategic care ghidează angajamentele externe pe termen lung, în conformitate cu directivele deja comunicate. Având în vedere complexitatea și dinamica mediului internațional contemporan, politica externă nu poate fi redusă la un set de norme statice; aceasta necesită o adaptare continuă și o interpretare flexibilă, realizate prin discuții și negocieri între state pentru alinierea intereselor și obținerea unui feedback constructiv. În esență, politica externă transcende o simplă agendă strategică și un set de interese, incluzând o bază normativă și etică solidă. Obiectivele politice externe ale guvernelor sunt promovate și justificate în fața opiniei publice pe baza unor principii etice, menite să sprijine interesele naționale fundamentale, precum suveranitatea, independența și asigurarea bunăstării sociale (Cebotari, Căldare, 2018: 29).

Baza politicii externe este indisolubil legată de cultura națională și mondială, iar interconexiunea dintre etică, cultură și politica externă devine evidentă în contextul comunicării ca alternativă la acțiunea militară directă. În această lumină, unii autori, precum Howard H. Frederick, evidențiază „influența reciprocă a politicii, comunicării și culturii de-a lungul întregii istorii a umanității. Informația și comunicarea în societățile naționale reflectă nevoile, interesele și obiectivele forțelor sociale predominante" (Frederick, 1993: 51).

Schimbul de informații, exprimarea pozițiilor și comunicarea în domeniul politicii externe, mai exact comunicarea strategică orientată spre realizarea unor interese precise și obiective strategice clar definite, se materializează practic prin negocieri. După cum subliniază Evans, A. și D. Steven , negocierile reprezintă procesul de examinare a unei probleme de interes comun, cu scopul identificării unei soluții acceptabile (Evans, Steven, 2008). Negocierile oficiale pot fi inițiate în numele a două sau mai multe state, care operează pe baza unor decizii strategice atent calibrate în raport cu interesele naționale, iar comunicarea strategică poate îmbrăca diverse forme diplomatice, oferind astfel flexibilitate în abordarea agendei stabilite, fie că este vorba de negocieri bilaterale, multilaterale, diplomație navetă sau mediere. Analizând conceptul multilateral al politicii externe, care constituie fundamentul strategiei de stat în domeniul politicii externe și al comunicării strategice, se remarcă faptul că interesele naționale ocupă un rol esențial. Obiectul central al oricărei negocieri sau al comunicării strategice în politica externă este gradul de posibilitate a realizării acestor interese naționale. În acest sens, E. Khan evidențiază că misiunea principală în elaborarea strategiei de politică externă constă în definirea clară a intereselor naționale ale statului. Pe baza acestor interese se conturează atât strategia militară, cât și politica externă propriu-zisă, care stabilesc direcția acțiunilor, alocarea resurselor și modalitățile eficiente de implementare a acestora pentru atingerea succesului (Khan , 2022: 15).

Astfel, analizând elementele componente ale conceptului de politică externă, se poate menționa că aceasta reprezintă o direcție strategică decisivă a statului, precum și un sistem coerent de priorități, principii și acțiuni implementate de guvern în relațiile externe cu actorii internaționali, având ca scop promovarea și protejarea intereselor naționale ale statului legitim în cadrul sistemului internațional.În contextul analizei relației „politică externă-comunicare strategică", merită a fi analizat și conceptul de „interes național". Conceptul de interes național, similar celui de politică externă, este unul complex, reflectat prin multiple interpretări și abordări. Este esențial să subliniem

faptul că nu există o definiție universal acceptată a cu referire la conceptul de „interes național”, termenul derivând inițial din calculul economic al intereselor și beneficiilor. În contextul politicii externe, termenul „interes național” apare în secolul al XVI-lea, fiind asociat, în Italia, cu activitatea statului în afară și cu rațiunea de stat (raison d'état) (Khan, 2022:2). Multe dintre componentele fundamentale ale intereselor naționale sunt evidențiate prin prisma realizării obiectivelor vitale în relațiile externe ale statelor. Ca rezultat al unei analize comparate a multiplelor definiții existente, Khan subliniază elementele constitutive ale interesului național, formulate în termeni de supraviețuire națională, identitate națională și bunăstare, incluzând păstrarea integrității teritoriale, a libertății, independenței, instituțiilor sociopolitice și a onoarei, considerate ca fundamente ale supraviețuirii națiunii (Khan, 2022:3).

În ceea ce privește delimitarea intereselor elitei conducătoare de cele vitale ale națiunii, considerăm că tranziția de la interesele situaționale la cele strategic calculate și actualizate constituie esența intereselor naționale. În acest sens, interesele naționale, ca principală determinată a politicii externe, sunt inseparabil legate de comunicarea strategică, care funcționează ca un mecanism esențial pentru implementarea lor, fiind parte integrantă a diplomației de stat. Astfel, Hans Morgenthau (Morgenthau, 1976) formulează modele fundamentale ale intereselor naționale după cum urmează: 1) Societatea este guvernată de legi obiective, și nu de dorințe individuale, fapt reflectat prin coliziunea suveranităților statelor; 2) Interesul este definit în termeni de putere, forța constituind unitatea de bază pentru măsurarea intereselor naționale; 3) Interesele sunt dinamice și se schimbă în funcție de potențialul de putere al statelor și echilibrul de forțe în relațiile internaționale; 4) Statele acționează în baza intereselor proprii, egoiste, în politica externă; 5) Este necesară evaluarea modului în care politica influențează interesul și puterea națiunii, adică o evaluare a eficienței politicii externe în contexte specifice. În procesele politice actuale, principiile 1, 3 și 5 formulate de Morgenthau oferă o bază teoretică solidă pentru evaluarea eficienței strategiilor de politică externă, a formulării intereselor naționale și a succesului comunicării strategice. În acest sens, Dan Spokojny susține că, deși politicienii pot propune idei valoroase, succesul politicii externe depinde în mod critic de dezvoltarea și implementarea unor strategii și bugete eficiente (Morgenthau, 1976).

În contextul secolului al XXI-lea, marcat de globalizarea politică externă și a comunicării strategice, promovarea intereselor naționale presupune nu doar acțiuni guvernamentale, ci și sprijinul și aprobarea publicului larg, atât în plan intern, cât și internațional. În această perspectivă extinsă, fostul secretar adjunct al apărării pentru afaceri publice, Robert Gates, subliniază importanța comunicării strategice și a interacțiunii cu publicul și liderii străini drept factori esențiali pentru modelarea mediului politic global într-un mod care să susțină și să promoveze interesele naționale (Hastings, 2023).

Este important de subliniat că, în limbajul curent, politica externă este adesea confundată sau utilizată ca sinonim al diplomației. Sir Harold Nicholson atrage atenția asupra acestei confuzii, subliniind că studiul diplomației poate fi ușor amestecat cu analiza relațiilor internaționale, cu politica statului în încheierea tratatelor sau chiar cu complexitatea dreptului internațional (Nicolson, 1939). Distincția esențială între politica externă, comunicarea strategică și diplomația oficială constă în următoarele: politica externă reprezintă un plan prestabilit, elaborat de stat, menit să asigure interesul național și be-

neficiul națiunii; comunicarea strategică reprezintă dimensiunea și modalitatea concretă prin care acest plan este implementat; iar diplomația oficială constituie instrumentul prin care politica externă este pusă în practică și prin care sunt promovate interesele naționale.

Este relevant de menționat rolul misiunilor și delegațiilor diplomatice, care furnizează guvernelor informații esențiale și contribuie atât la elaborarea, cât și la executarea politicii externe. Diplomații operează într-un cadru comunicativ specific, denumit comunicare diplomatică, caracterizat printr-o articulare riguroasă și o structurare deliberată, având drept scop realizarea obiectivelor stabilite. Astfel, diplomații devin vectori ai comunicării strategice și reprezentanți ai intereselor naționale. În ciuda unui stereotip larg răspândit, diplomația nu este echivalentă cu politica externă, ci reprezintă procesul, metoda și mecanismul prin care statele mențin relații oficiale și comunică între ele în baza normelor dreptului internațional și a tratatelor (Frederick, 1993:224).

În acest context, diplomatul și cercetătorul rus V.I. Popov oferă o definiție comprehensivă: „Diplomația este știința relațiilor internaționale și arta negocierilor între șefii de stat și de guvern, precum și între organismele speciale de relații externe: ministerele afacerilor externe și reprezentanțele diplomatice. Aceasta implică participarea diplomaților la definirea și implementarea cursului de politică externă a țării prin mijloace pașnice. Scopul și sarcina principală a diplomației constau în protejarea intereselor statului și ale cetățenilor săi" (Попов, 2000:16). Este fundamental ca întreaga narațiune guvernamentală (mesajul) și modalitatea de transmitere a acesteia, care rezultă din comunicarea strategică în politica externă, să fie în concordanță cu interesele naționale și să nu intre în contradicție cu acestea, atât pe plan intern, cât și extern, pentru o politică coerentă și adecvată.

Rezultatele vizibile ale politicii externe, ale comunicării strategice, negocierilor și acordurilor- atât cele intermediare, cât și cele finale - sunt transmise publicului larg prin intermediul unor canale de comunicare diverse, cum ar fi comunicatele de presă, mass-media oficiale și private sau portalurile guvernamentale. Este esențial ca analiza canalelor și conținutului mass-mediei naționale să fie realizată în contextul mai larg în care acestea funcționează. În orice stat, mass-media reprezintă un instrument atât pentru consolidarea narațiunilor oficiale în interiorul societății, cât și pentru comunicarea acestora către alte societăți la nivel global (Frederick, 1993: 51).

Astfel, pornind de la aceste raționamente, putem afirma că conceptul de interes național constituie o categorie fundamentală în politica statului, fiind fundamentat pe evaluarea obiectivă a contextului și mediului internațional de către subiectul politic - elita conducătoare. Esențial în această evaluare este identificarea oportunităților concrete de implementare a intereselor, adică determinarea mijloacelor prin care se pot obține rezultatele dorite. În esență, interesele naționale reflectă relația dialectică dintre voința subiectivă a elitelor politice și sfera obiectivă a resurselor proprii, dar și a celor aparținând altor state.

Pornind de la această inferență privind cauzalitatea dintre interesele naționale, politica externă, comunicarea strategică, diplomație și rezultatele acestora, propunem să identificăm esența și conținutul acesteea.

Comunicarea strategică, ca noțiune, este larg prezentă în mediul științific și a fost inițial abordată în domeniul afacerilor. Studiile conduse în mediul corporativ, în special cele realizate de directori generali, financiari, executivi și angajați, au evidențiat că aplicarea comunicării strategice contribuie la îmbunătățirea performanței afacerilor și stimu-

lează dezvoltarea organizațiilor (Ruler, 2018:373). În mod similar, în domeniul apărării, comunicarea strategică este recunoscută ca un element esențial al puterii naționale, alături de factori diplomatici, militari și economici (Пашенцев, 2012: 37).

Termenul „comunicare strategică" a câștigat o răspândire largă în Statele Unite după atacurile teroriste din 11 septembrie 2001, când comunicarea strategică a fost integrată ca răspuns la provocările securității naționale, sincronizată cu alte componente ale puterii naționale (Murphy, 2008: 5). Aceasta a inclus concepte precum „Operațiuni de informare" (Information Operations- IO), „Operațiuni psihologice" (Psychological Operations-PSYOPS), „Afaceri Publice" (Public Affairs-PA) și „Sprijinul apărării pentru diplomația publică" (Defense Support to Public Diplomacy – DSPD) (Albu, 2018: 25). De la începutul secolului XXI, au fost întreprinse eforturi pentru a clasifica și delimita conceptul de comunicare strategică aplicată în diverse domenii, cum ar fi politica externă, relațiile publice și securitatea națională(Пашенцев, 2012: 111) .

În ceea ce privește definițiile, acestea variază în funcție de domeniul de aplicare. Astfel, D. Murphy definește comunicarea strategică în contextul securității naționale ca fiind „un proces proactiv și preventiv, continuu, care susține strategia de securitate națională prin identificarea amenințărilor și oportunităților strategice și răspunsul la acestea prin măsuri de natură informațională" (Murphy, 2008:5). Din această perspectivă, caracterul „strategic" al comunicării este asociat cu dimensiunea securitară, având rolul nu doar de a menține ordinea politică, ci și de a preveni potențiale amenințări la adresa stabilității societății.

Definiții similare, orientate spre combaterea influențelor negative, pot fi întâlnite și în documentele oficiale ale Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord. Conform doctrinei naționale a Regatului Unit din 2011, comunicarea strategică este definită ca „promovarea intereselor naționale prin utilizarea tuturor mijloacelor de apărare ale comunicării pentru a influența atitudinile și comportamentele oamenilor" (Strategic communication). Într-o actualizare din 2021, definiția comunicării strategice se concentrează mai mult pe audiențele țintă și pe interesul național, subliniind influențarea audienței în scopul bunăstării publice. Aceasta implică mobilizarea resurselor necesare pentru atingerea obiectivelor convenite, realizate prin unitate organizațională și utilizarea coordonată a tuturor mijloacelor disponibile de comunicare, susținută de cercetări și prezentată într-o manieră consecventă, sub forma unei narațiuni coerente și a produselor de comunicare (MCOM function guide:3).

Comunicarea strategică, prin natura sa, este un proces continuu care asigură menținerea legăturii dintre scopurile stabilite și acțiunile întreprinse în vederea realizării acestora. Un aspect central al comunicării strategice este neutralizarea efectelor negative ale dezinformării. Scopul său este de a influența atât audiența externă, cât și pe cea internă, având drept obiectiv protejarea intereselor naționale și creșterea rezilienței față de amenințările la adresa securității naționale (Mârzac, Zaharia,2024: 21).

Totodată, în cadrul comunității academice există viziuni diferite asupra naturii comunicării strategice. De exemplu, filosoful și teoreticianul social Michel Foucault susține că toate relațiile sociale au o dimensiune politică inerentă și, prin urmare, sunt strategice. Conform lui, „toate relațiile sunt politice și, prin urmare, strategice" (Gudmand-Høyer, 2009:15). Mai mult, Foucault afirmă că strategiile de securitate reprezintă, într-un anu-

mit sens, o manifestare a liberalismului, impunând necesitatea de a controla mecanismele intereselor pentru a preveni generarea de pericole individuale sau colective (Hallahan, Holtzhausen, 2007: 115).

O perspectivă similară este susținută de alți autori, care consideră strategicitatea o trăsătură fundamentală a comunicării. În esență, toate acțiunile de politică externă sunt, într-o măsură mai mare sau mai mică, acte de comunicare sau depind semnificativ de canalele prin care acestea sunt transmise (Frederick,1993: 35). În mod asemănător, se argumentează că întreaga activitate a statului este un semnal comunicativ: „Fiecare acțiune întreprinsă de guvernul Statelor Unite transmite un semnal" (U.S. White House). Este important să prezentăm și alte perspective asupra relației dintre comunicarea politică și comunicarea strategică. Un punct de vedere alternativ, susținut de un colectiv de autori (Hallahan, Holtzhausen, 2007), afirmă că comunicarea strategică nu se definește prin calitatea sa intrinsecă, ci prin scopul pe care îl urmărește. Conform acestei perspective, comunicarea devine strategică atunci când contribuie deliberat la promovarea misiunii unei organizații, a unui stat sau a unei instituții publice. Astfel, factorul definitoriu al comunicării strategice nu este natura sa calitativă, ci intenția clară de a susține și promova obiectivele organizației sau ale statului. În cuvintele autorilor: „doar acea comunicare care are intenția de a promova misiunea organizației poate fi definită ca fiind strategică"(Hallahan, Holtzhausen, 2007:372).

Acest principiu este larg recunoscut în mediul de afaceri, în special în domeniile marketingului și relațiilor publice. Așa cum subliniază Hallahan K. și colaboratorii săi, disciplinele precum analiza politicii externe, marketingul și managementul se bazează în mod fundamental pe evaluarea mediului și pe asigurarea compatibilității mesajului transmis cu acesta. Astfel, comunicarea strategică implică, în mod necesar, o analiză atentă a contextului organizațional și extern (ibidem).

Similar domeniilor menționate, comunicarea strategică în sistemul politic este menită să genereze un răspuns și o reacție adecvată din partea mediului în care operează — cetățenii propriului stat, elitele politice și cetățenii altor state. Aceasta asigură coerența mesajelor politice cu nevoile, valorile și așteptările atât ale statului, cât și ale cetățenilor săi, constituind astfel un mecanism esențial pentru realizarea obiectivelor politice și naționale.

Comunicarea, prin natura sa, reprezintă o componentă fundamentală a politicii externe, constituind o alternativă esențială la utilizarea forței militare în implementarea acesteia. Spre deosebire de mijloacele coercitive – forța directă sau amenințarea ei – comunicarea strategică realizează obiectivele politicii externe prin metode non-violente și dialogice. În acest context, este relevant să amintim postularea celebrului teoretician militar Carl von Clausewitz: „Războiul nu este altceva decât continuarea comunicării politice prin alte mijloace" (Summers, 1983: 41). Astfel, comunicarea strategică, atunci când este armonizată cu politica externă a unui stat, funcționează ca un instrument politic ce favorizează interacțiunea pașnică și non-militară. Mai mult, comunicarea strategică reflectă o dimensiune a liberalismului politic, întrucât „țările democratice sunt mai pașnice în politica lor externă decât cele autoritare și nedemocratice" (Powell, Dalton, 2015: 48). Pe această bază, putem susține că, în relațiile internaționale, comunicarea strategică poate facilita crearea condițiilor necesare dezvoltării independente a statelor, promovând cooperarea și înțelegerea reciprocă (Cornea, 2008).

Legătura cauzală dintre politica externă și comunicarea strategică se manifestă clar prin fundamentul comun al intereselor naționale vitale și al asigurării securității. Aceasta este reflectată în numeroase documente oficiale ce reglementează și implementează relațiile externe ale statului: constituția, doctrinele de politică externă, strategiile naționale de securitate, documentele guvernamentale și ministeriale, memorandumuri, acorduri bilaterale și multilaterale, declarații oficiale, planuri de acțiune și comunicate de presă. Aceste acte normative construiesc, în mod post-factum, un narativ strategic actualizat periodic și orientat spre o implementare pe termen lung – esența comunicării strategice. Aceste narațiuni sunt elaborate în general de partidul de guvernământ și de Ministerul Afacerilor Externe și sunt ulterior difuzate prin discursurile liderilor politici, mass-media, diplomația culturală, evenimente sportive și alte instrumente de promovare a identității naționale și a ambițiilor statului. Important este că aceste mesaje sunt receptate și interpretate atât la nivel intern, cât și pe plan internațional (Miskimmon, O'Loughlin, 2018 : 4).

Pornind de la premisa că politica externă a statelor este fundamentată pe interesele naționale și pe o strategie bine definită, putem considera că caracterul strategic derivă din formula: „interes = necesitate + conştientizare" (Хрусталев, 2018:138). Aceasta confirmă faptul că politica externă are drept scop maximizarea avantajelor statului în sistemul internațional și minimizarea riscurilor și amenințărilor (Косоруков, 2018:138).

De asemenea, comunicarea strategică este un proces dinamic și adaptabil, atât în implementare, cât și în interpretare, fapt subliniat de practicieni precum Robert T. Hastings Jr. Dacă anterior administrația SUA definea comunicarea strategică drept sincronizarea acțiunilor, imaginilor și cuvintelor pentru a obține un efect dorit, în anul 2023 conceptul a evoluat, accentuând coordonarea și necesitatea voinței naționale în implementarea sa, precum și utilizarea eficientă a resurselor umane și materiale pentru realizarea obiectivelor strategice (Hastings).

În prezent, activitatea administrației președintelui Donald Trump poate părea, la prima vedere, o deviere de la viziunea tradițională strategică asupra politicii externe (Parry, 2025) și comerțului (Tisdall). Totuși, declarațiile și acțiunile administrației Trump au un caracter strategic clar, deoarece acestea reflectă o prioritizare a intereselor naționale americane și o abordare realistă a securității și economiei, principii fundamentale ale doctrinei republicane. Sloganul MAGA sintetizează această orientare, iar implicarea unor persoane precum Michael Anton – fost adjunct al asistentului prezidențial pentru securitatea națională în domeniul comunicării strategice în timpul primei administrații Trump – confirmă natura calculată și strategică a acțiunilor respective (Reuters). De asemenea, critica adusă administrației precedente pentru lipsa unei viziuni coerente nu contrazice comunicarea strategică, ci reflectă o abordare de tip realpolitik specifică Partidului Republican.

Concluzii

Analizând comunicarea strategică ca mecanism fundamental pentru implementarea politicii externe,este de menționat faptul că comunicarea strategică este identificată drept un instrument esențial în proiecția și transformarea intereselor naționale în acțiuni concrete de politică externă, reprezentând un mijloc non-militar eficient de desfășurare a acesteia. În contextul actual, comunicarea strategică se conturează ca unul dintre cele

mai eficiente și promițătoare mecanisme de realizare a obiectivelor politicii externe. Din perspectivă epistemologică, obiectul de studiu al politicii externe îl constituie interesele și relațiile politice și juridice pe care un stat le dezvoltă cu alte entități suverane, relații realizate prin intermediul diplomației oficiale și misiunilor diplomatice. Relațiile externe ale statului se sprijină pe un proces de comunicare care capătă caracter strategic datorită legislației naționale și politicilor adoptate în domeniu. Prin urmare, politica externă se implementează prin intermediul comunicării strategice, care utilizează un set diversificat de metode și instrumente, precum dialogul, întâlnirile la diferite niveluri, discuțiile, negocierile, consultările, schimbul de opinii, corespondența, flexibilitatea decizională și gestionarea conflictelor de interese. În acest cadru, scopul politicii externe constă în atingerea obiectivelor statului referitoare la relațiile internaționale și soluționarea pașnică a litigiilor, prin mijloace diplomatice și non-violente.

Astfel, relația dintre politica externă, interesul național și comunicarea strategică este una fundamentală și interdependentă. Interesul național constituie nucleul motivațional al politicii externe, iar comunicarea strategică reprezintă instrumentul prin care acest nucleu este proiectat, susținut și implementat în relațiile internaționale. Astfel, comunicarea strategică nu este doar un canal de transmitere a mesajelor, ci un vector activ ce influențează atât percepțiile externe, cât și coeziunea internă în vederea realizării intereselor naționale.

De asemenea, comunicarea strategică traduce interesele naționale în mesaje coerente și adaptate publicurilor țintă, atât interne, cât și externe. Acest proces presupune o aliniere constantă între obiectivele strategice ale statului și modalitățile de exprimare și promovare a acestora, asigurând o gestionare eficientă a imaginii și influenței statului în arena internațională. Comunicarea strategică oferă un cadru non-militar pentru realizarea obiectivelor politicii externe, înlocuind sau completând mijloacele coercitive. Aceasta se manifestă prin utilizarea eficientă a discursului diplomatic, relațiilor publice și a altor forme de influență pașnică, contribuind la stabilitatea și securitatea internațională, precum și la promovarea intereselor naționale în mod sustenabil.

Politica externă este, prin natura sa, dinamică și adaptabilă la contextul internațional schimbător. Comunicarea strategică facilitează această adaptare prin flexibilitatea și continuitatea mesajelor transmise, contribuind la crearea unui cadru narativ stabil, care susține legitimitatea și susținerea publică a deciziilor externe. În acest sens, comunicarea strategică devine un mecanism esențial pentru prevenirea și gestionarea crizelor, precum și pentru consolidarea poziției statului în sistemul internațional. Pentru ca politica externă să fie eficientă și coerentă, comunicarea strategică trebuie să fie integrată încă din faza de elaborare a strategiilor naționale. Această integrare asigură congruența între mesajele transmise și acțiunile întreprinse, evitând ambiguitățile și riscurile de interpretare eronată din partea actorilor internaționali și a publicului intern.

BIBLIOGRAFIE:

Albu N.(2018), *Comunicarea strategică în domeniul securității și apărării: abordări conceptuale*. În: „Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii Moldova în contextul necesităților de securitate și asigurarea a parcursului european", Chișinău, 22 ianuarie 2018. p. 21-38. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/120413

Bennetts M., Waterfield B., Charter D., Tucker M. (2023). *Putin outlines Ukraine war demands on call with Trump — as it happened.* In: TheTimes. https://www.thetimes.com/world/russia-ukraine-war/article/trump-putin-call-latest-news-talks-sqc2pvxdp

Bramsen I., Svensson I., Wallensteen P. (2025). *Making Peace Great Again? The Challenges and Potentials of Trump's Approach to Peace Diplomacy* . In: IPI Global Observatory. https://theglobalobservatory.org/2025/03/making-peace-great-again-the-challenges-and-potentials-of-trumps-approach-to-peace-diplomacy/

Cebotari S., CĂLDARE Gh. *Politica externă a Republicii Moldova: Note de curs*. Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău: CEP USM, 2018. – 370 p.

Cornea S. (2008). Introducere în politologie: [pentru uzul studenţilor]. Cahul: USC, 268 p.

Encyclopaedia Britannica. *Foreign policy*. In: Britannica. https://www.britannica.com/topic/foreign-policy

Evans A., Steven D. (2008).Towards a theory of influence for twenty-first century foreign policy: *public diplomacy in a globalised world*. In: Engagement: Public Diplomacy in a Globalised World:Foreign & Commonwealth Office. pp. 44-61.

Frederick H. (1993). *Global communication & international relations.* Belmont, CA: Wadsworth Publishing Company, pp.1-350

Greenhouse S. (2025). *Trump's tariff obsession is a lose-lose proposition.* In: Guardian. https://www.theguardian.com/commentisfree/2025/mar/24/trumps-tariff-obsession

Hallahan K., Holtzhausen D., van Ruler B., Verčič D., Sriramesh K. (2007). *Defining strategic communication*. In: *International Journal of Strategic Communication.*, nr. 1, p. 3-35. https://doi.org/10.1080/15531180701285244

Hastings T. (2023). *Strategic Communication is More Than Public Relations on Steroids*. In: Linkedin. https://www.linkedin.com/pulse/strategic-communication-more-than-public-relations-hastings-jr-

Khan E. (2022), *National Interest: Perspectives and Practices*. In: Journal of Contemporary Studies, 11(1), p. 17–33. https://doi.org/10.54690/jcs.v11i1.210

Mârzac E., Zaharia V. (2024). *Comunicarea strategică și combaterea dezinformării. Ghid de combatere a dezinformării prin comunicare strategic*. Chișinău: Bons Office, 72 p.

MCOM function guide. In: Gov.uk. https://gcs.civilservice.gov.uk/guidance/strategic-communication/

Miskimmon A., O'Loughlin B., Roselle L. (2018). *Strategic Narrative: 21st Century Diplomatic Statecraft*. *Narrativa estratégica: el arte de la diplomacia en el siglo XXI*. In: Revista Mexicana de Política Exterior. 2018. p.113.

Miller A. (2025). *На администрацию Трампа подали в суд из-за новых указов* In: Deutsche Welle. https://www.dw.com/ru/na-administraciu-donalda-trampa-podali-v-sud-izza-novyh-ukazov/a-71366821

Morgenthau H.J. (1976). *Politics Among Nations: the Struggle for Power and Peace*. 5th ed. New York: Alfred A. Knopf, 1976. 618 p.

Morin J.-F., Paquin J. (2018). *Foreign Policy Analysis: A Toolbox*. Cham: Palgrave Macmillan. 2018. 359 phttps://doi.org/10.1007/978-3-319-61003-0

Murphy D. (2008). *Strategic communication: Wielding the information instrument of power*. https://marshallcenterciss.contentdm.oclc.org/digital/collection/p16378coll5/id/337/

Nicolson H. (1939). *Diplomacy*. Oxford: University Press, 151 p.

Parry J. (2025). *EU risks more Trump tariffs in looming Big Tech crackdown*. In: Politico. https://www.politico.eu/article/big-tech-crackdown-europe-donald-trump-tariffs-united-states-digital-competition/

Powell G., Dalton J., Strøm W.(2015). *Comparative Politics Today*: In: A World View. 11th ed. Pearson Education. 528 p. https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9781292076966_A24336507/preview-9781292076966_A24336507.pdf

Ruler B. (2018). *Communication Theory: An Underrated Pillar on Which Strategic Communication Rests*. In: International Journal of Strategic Communication. vol. 12. nr. 4, pp. 367-381.

Strategic communication: the defence contribution (JDN 1/12) In: Gov.uk. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7578dce5274a1242c9e94e/20120126jdn112_Strategic_CommsU.pdf

The White House. (2023). *America First Trade Policy*. In: The White House. https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/america-first-trade-policy/

The White House. (2025). *Fact Sheet: President Donald J. Trump Continues the Reduction of the Federal Bureaucracy.* https://www.whitehouse.gov/fact-sheets/2025/03/fact-sheet-president-donald-j-trump-continues-the-reduction-of-the-federal-bureaucracy/

The White House. (2025). *Rescinding Security Clearances and Access to Classified Information from Specified Individuals.* https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/03/rescinding-security-clearances-and-access-to-classified-information-from-specified-individuals/

Tisdall S. (2023). *Netanyahu will never accept peace. Where will his perpetual war lead next?* https://www.theguardian.com/commentisfree/2025/mar/18/gaza-benjamin-netanyahu-israel-hamas-palestinian-territories

Вебер М. (1990). *Избранные произведения: Перевод с немецкого*. Составление, общая редакция и послесловие Ю. Давыдова; Предисловие П. Гайденко. — Москва: Прогресс, 1990. 808 с.

Косоруков А. (2012). *Особенности принятия внешнеполитических решений в современном государстве*. В: Международные отношения. № 1, с. 6-24. https://cyberleninka.ru/article/n/obscheteoreticheskie-osnovaniya-protsessa-prinyatiya-politicheskih-resheniy-na-primere-sovremennoy-rossii

Пашенцев Е. (2012). *Стратегическая коммуникация США: проблемы нарастают*. В: Вестник Московского городского педагогического университета. № 2, с. 111-118 с. https://cyberleninka.ru/article/n/strategicheskaya-kommunikatsiya-ssha-problemy-narastayut

Попов В.И. (2000). *Современная дипломатия: теория и практика. Часть I. Дипломатия – наука и искусство*. Москва: Научная книга. 235 с.

Хрусталев М. (2018). *Анализ международных ситуаций и политическая экспертиза*: 224 с.